

*Затверджено до друку
Вченою радою Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»
(Протокол № 5 від 13.10.2008)*

Програмний комітет:

ТАЛАНЧУК Петро Михайлович, Президент Університету «Україна», академік АПН України, д-р техн. наук, професор, Голова Програмного комітету; **БОНДАР Віталій Іванович**, директор Інституту спеціальної педагогіки АПН України, академік АПН України, д-р. пед. наук, професор, заступник Голови Програмного комітету; **БАРНО Олександр Миколайович**, керівник Кіровоградського Інституту розвитку людини «Україна», д-р пед. наук, професор; **БЕРЛАЧ Анатолій Іванович**, завідувач кафедри Університету «Україна», д-р юридич. наук, професор; **БЕБИК Валерій Михайлович**, проректор з інформаційно-аналітичної роботи Університету «Україна», д-р політ. наук, професор; **ВІННИЦЬКИЙ Томаш**, проректор, професор Карконосського Колегіуму, Польща; **ЗАСЕНКО Вячеслав Васильович**, заступник директора Інституту спеціальної педагогіки АПН України, д-р пед. наук, чл.- кор. АПН України; **КЛИМЕНКО Віктор Васильович**, д-р психол. наук, професор; **КОЛЬЧЕНКО Катерина Олегівна**, проректор з наукової роботи Університету «Україна», к-т. техн. наук, с.н.с.; **КУЧМЕНКО Елеонора Миколаївна**, д-р. істор. наук, професор; **МАДЗІГОН Василь Миколайович**, перший віце-президент АПН України, академік АПН України, д-р. пед. наук, професор; **МАКСИМЕНКО Сергій Дмитрович**, директор Інституту психології ім. Г. С. Костюка, академік АПН України, д-р. психол. наук, професор; **МАЛИШЕВ Віктор Володимирович**, проректор Університету «Україна», д-р техн. наук, доцент; **МОРОЗ Борис Семенович**, директор Навчально-виробничого підприємства «ВАБОС ЛТД», д-р. біол. наук; **РАВЕР-ЛАМПАНА Шарон**, професор Олд-Домініонського Університету, США; **РОМАНЕНКО Лариса Федорівна**, перший проректор Університету «Україна», д-р екон. наук, професор; **ТОМЧУК Михайло Іванович**, завідувач кафедри Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна», д-р психол. наук, проф.

Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Тези доповідей.— К.: Університет «Україна», 2008.— 719 с.

У збірнику вміщено тези доповідей ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі», в яких відображено широке коло нагальних питань, пов'язаних з освітою, правовим статусом, адаптацією в суспільстві, професійною та фізичною реабілітацією людей з особливими потребами.

Розрахований на науковців, співробітників служб соціальної допомоги, а також всіх, хто причетний до надання послуг людям з особливими потребами.

ховання в інтегрованому освітньому середовищі», Всеукраїнська наукова конференція студентів і молодих вчених «Молодь: освіта, наука, духовність», Всеукраїнський конкурс наукових робіт студентів з інвалідністю, Всеукраїнські спортивні ігри студентів-інвалідів і Всеукраїнський фестиваль творчості студентів «Сяйво надій».

*Робота виконана в рамках проекту
Державного фонду
фундаментальних досліджень*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

А. А. Колупаєва,

д-р пед. наук, вчений секретар,

Л. В. Будяк,

аспірантка, Інститут спеціальної педагогіки АПН України

04060, Київ, вул. М. Берлінського, 9; тел. 440-63-00

УДК 376.1-056

Ратифікувавши основні міжнародні правові документи Декларації ООН про права людини, про права інвалідів, Конвенцію про права дитини та ін., наша держава взяла на себе зобов'язання щодо дотримання загальнолюдських прав, зокрема здобуття освіти неповносправними. Конституція України, закони України: «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів України» та ін., окремі державно-правові акти спрямовані на створення соціально-економічних умов для інтеграції в суспільство дорослих і дітей з особливостями розвитку. Сьогодні в Україні склалася ситуація, що характеризується наявністю законодавства, яке декларує права дітей з обмеженими можливостями на розвиток, здобуття освіти, соціальну інтеграцію і водночас не вказує практичних механізмів їх реалізації.

Узагальнене порівняння дає змогу констатувати, що у країнах пострадянського простору загальна освітня тенденція виявляється у подоланні сегрегації щодо навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку, підтримки громадських ініціатив стосовно їхнього інтегрування в загальноосвітній простір, активного впровадження інклюзивного навчання.

Зростання кількості дітей з особливостями психофізичного розвитку та зменшення їх кількості у спеціальних закладах свідчать про перебування значної частини з них у масових закладах на умовах стихійного інтегрування, оскільки гарантоване освітнім законодавством право вибору навчального закладу спровокувало стихійну інтеграцію таких дітей до масових загальноосвітніх закладів.

Аналіз законодавчих і нормативно-правових документів засвідчив, що політика сучасної України щодо дітей із порушеннями психофізичного розвитку, як міноритарної групи, що потребує реабілітації й інтеграції, характеризується максимальним залученням держави до системного вирішення проблем, однак механізми реалізації цього процесу відсутні, що негативно позначається на впровадженні інклюзивного навчання. У зв'язку з цим можна окреслити коло таких умов, які багато в чому є визначальними в успішності інтеграційних процесів:

- стійка соціальна державна політика, зорієнтована на інтеграцію всіх без винятку членів суспільства;
- реалізація практик ранньої інтервенції і проведення корекційно-розвивальних заходів;
- соціальна підтримка і допомога сім'ям дітей з обмеженими можливостями;
- обмеження практики навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку в умовах сегрегації;
- розробка законодавчої бази інклюзивного навчання осіб із порушеннями психофізичного розвитку;
- створення і розширення системи освітньої та професійно-трудової підготовки й інтеграції осіб із порушеннями розвитку в державні і недержавні структури;
- формування толерантного ставлення до осіб із порушеннями психофізичного розвитку.

Толерантність безпосередньо пов'язана з рівнем поінформованості про розвиток таких осіб та специфіку їхньої життєдіяльності.

Інклюзивне навчання вимагає створення відповідної нормативно-правової бази, що закріплює правові засади здобуття освіти в різних формах особами з порушеннями психофізичного розвитку. Необхідними є розробка і подальше вдосконалення спеціальних навчальних планів, програм, підручників і дидактичних засобів з урахуванням вимог особистісно діяльнісного підходу в освіті дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

Інклюзивне навчання можливе лише за умови спеціальної підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів. Метою такої підготовки є оволодіння педагогами загальноосвітніх шкіл (дошкільних закладів) основними методами навчання і виховання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

Широке запровадження інклюзивного навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку має здійснюватися поступово — у міру підготовки кваліфікованих кадрів і зміни ставлення суспільства до дітей означеної категорії.

СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УМОВАХ ЦЕНТРУ ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НА БАЗІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

М. В. Роганова,

проректор з гуманітарної освіти

та соціальної політики,

Донбаський інститут техніки і менеджменту

Міжнародного науково-технічного

університету (ДІТМ МНТУ)

Інтеграція в суспільство осіб з обмеженими можливостями, їхніх соціальний захист, психолого-педагогічна підтримка є одним із найбільш актуальних і пріоритетних напрямків політики кожної розвинутої країни світу як в освітній, так і в соціальній сферах, оскільки ставлення до людини з інвалідністю багато в чому є показником рівня цивілізованого демократичного устрою держави.

Створення Центру духовно-інтелектуального розвитку, професійної реабілітації молоді з обмеженими фізичними можливостями має інноваційний характер.

Його діяльність охоплює такі напрямки:

1) створення бази даних, професійна діагностика і професійна орієнтація інваліда;

2) складення комплексної програми професійної реабілітації студентів-інвалідів (з елементами духовної, соціокультурної, психологічної реабілітації);